

En l'elaboració d'aquest capítol han participat:
Raquel Vaquer-Sunyer, Adam Gouraguine i Marta Pérez.

Nombre de turistes i de places turístiques legals

Les Illes Balears són una comunitat essencialment turística, ja que el turisme n'és el principal motor econòmic, fet que causa un gran nombre d'impactes sobre el medi marí. El principal tipus de turisme que acullen les Illes és el turisme de sol i platja, que concentra l'activitat a la franja de costa. El sector turístic representa el 45 % del producte interior brut (PIB) directe de les Illes Balears, i la major part de l'economia gira entorn dels serveis vinculats al turisme i al mercat immobiliari relacionat. Això fa de les Balears un cas únic en tot el món quant a intensitat turística en regions insulars.^{1, 2}

El nombre de turistes que arriba cada any modifica un altre indicador presentat a l'INFORME MAR BALEAR, el de pressió humana,³ perquè altera la càrrega demogràfica i té una gran influència sobre els recursos consumits i els residus produïts per la càrrega demogràfica total que suporta un territori tan fràgil com són les Illes.

La zona costanera està especialment afectada pel turisme. Segons les dades de l'anuari de turisme de l'any 2023 de l'Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB), als municipis de les Illes amb costa s'hi concentra el 99,1 % de totes les places turístiques.

METODOLOGIA

Les dades referents al nombre de places turístiques i al nombre de turistes que visiten les Illes s'han obtingut de l'article científic publicat per Valdivielso i Moranta.² Les seves dades provenen de Murray *et al.*,⁴ actualitzades amb dades de l'AETIB⁵ (http://www.caib.es/sites/estadistiquesdelturisme/ca/anuari_de_turisme-22816/). L'actualització d'aquestes dades, des de l'any 2015 fins al 2023, s'ha extret de la pàgina web de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT),⁶ dels consells insulars d'Eivissa i Menorca, de l'OBSAM⁷ i de l'AETIB.⁵

Adicionalment es mostren dades de les places turístiques legals desagregades per illes segons la tipologia: allotjament turístic —principalment places hoteleres— i habitatges turístics de vacances —lloguer vacacional—. Aquestes dades provenen dels anuals de l'AETIB⁵ i del catàleg de dades del Govern de les Illes Balears.⁸ Es disposa de dades entre els anys 2018 i 2024 per a l'illa de Mallorca i d'entre 2018 i 2023 per a la resta d'illes.

RESULTATS

El nombre de turistes que visiten les Illes cada any s'ha incrementat de 321.222 l'any 1959 fins a un màxim de 18.735.675 turistes el 2024. Això suposa un increment de més de 17,5 milions de turistes (17.533.759) en 65 anys (taula 1, figura 1).² Aquest nombre de turistes s'ha més que doblat al llarg del segle XXI: ha passat de 8 a 18,7 milions, mentre que la població resident és d'1,1 milions de persones aproximadament (taula 1, figura 1).²

L'any 2019 hi va haver una petita disminució del nombre de turistes que varen viatjar a les Balears, que va passar de 16,56 milions l'any 2018 a 16,44 el 2019. A causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19, el 2020 només varen visitar les Illes Balears 3 milions de turistes, una caiguda dràstica en el nombre de visitants. L'any 2021, 8,7 milions de turistes varen visitar les Illes. Els anys 2022, 2023 i 2024 es varen recuperar els valors anteriors a la crisi sanitària i el nombre de turistes va seguir augmentant, amb 16,51, 17,85 i 18,74 milions respectivament.

Paral·lelament a l'augment del nombre de turistes hi ha hagut un increment del nombre de places turístiques, que ha passat de 14.609 l'any 1959 a 607.522 l'any 2023; un augment de més de 592.000 places turístiques al llarg de 65 anys.²

Aquest augment del nombre de places turístiques i de turistes que visiten les Illes s'ha anat produint escalonadament, seguint diversos booms turístics. Rullan⁹ va establir l'any 1998 la tipologia dels diferents booms segons el model territorial de cada un. Així, el primer boom es va produir entre els anys 1959 i 1974, amb una urbanització intensiva i vertical d'hoteles a zones concretes de la costa. El segon boom es

QUÈ ÉS?

Nombre de places turístiques legals registrades a les Illes entre els anys 1959 i 2023. Per a l'illa de Mallorca hi ha dades del nombre de places turístiques fins al 2024.

Nombre total de turistes que han visitat les Illes entre els anys 1959 i 2023.

METODOLOGIA

Les dades provenen de Valdivielso i Moranta,² que al temps procedeixen de Murray *et al.*,⁴ actualitzades amb dades de l'Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB).⁵ L'actualització de les dades del nombre de turistes (2015-2023) prové de la pàgina web de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT)⁶ i de dades dels consells insulars d'Eivissa i Menorca, de l'AETIB⁵ i de l'OBSAM.⁷

RESULTATS

El nombre de turistes que visiten les Illes Balears cada any ha augmentat de 320.000 turistes l'any 1959 fins a un màxim 17,9 milions de turistes l'any 2023; un increment de més de 17,5 milions de turistes en 65 anys. Així, al llarg d'aquest segle el nombre de turistes s'ha més que doblat, i ha passat de 8 a 18,7 milions.

L'any 2020 el nombre de turistes que varen visitar les Illes es va reduir dràsticament fins als 3 milions a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19.

L'any 2021, el nombre de turistes que varen visitar les Illes va augmentar respecte de l'any anterior, arribant als 8,7 milions de turistes. L'any 2022 va ser de 16,5 milions, i el 2024 de 18,7 milions. Es preveu que el nombre de turistes segueixi incrementant-se.

PER QUÈ?

Les Illes Balears són una comunitat essencialment turística, amb el turisme com a principal motor de l'economia (45 % del PIB directe) i causant d'un gran nombre d'impactes sobre el medi marí.

El 99,1 % del total de les places turístiques es concentren en municipis amb costa.

El nombre de turistes que arriba cada any modifica l'indicador de pressió humana (IPH), alterant la càrrega demogràfica que suporta el territori, amb una forta influència sobre els recursos consumits i els residus produïts.

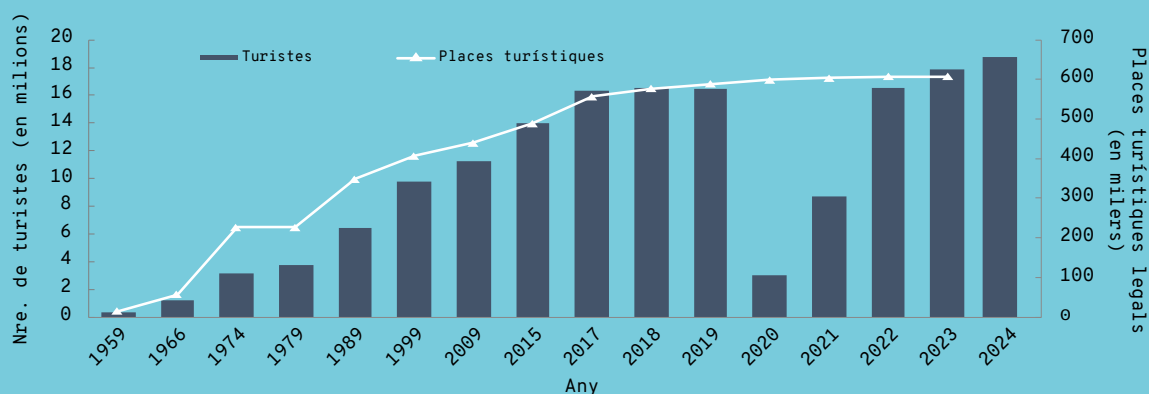
LOCALITZACIÓ

El nombre de places turístiques legals ha augmentat de 14.609 l'any 1959 a 607.522 l'any 2023, amb un increment de més de 592.000 places turístiques al llarg de 65 anys.

Formentera és l'illa amb un percentatge més gran de places turístiques en habitatges turístics de vacances —lloguer turístic—, amb un 47 % els anys 2021 i 2022. Eivissa és l'illa que en té un percentatge més petit, amb un 19,8 % l'any 2022.

L'increment tant del nombre de places turístiques com del de turistes que reben les Illes té conseqüències importants en el consum de recursos i en la producció de residus.

Evolució del nombre de turistes (barres) i de places turístiques legals (triangles) entre l'any 1959 i el 2023. Font: Valdivielso i Moranta,² IBESTAT,⁶ Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular de Menorca, AETIB,⁵ OBSAM.⁷

va produir entre els anys 1978 i 1989, amb una expansió al llarg de la zona costanera, amb construccions horitzontals d'hotels apartament i complexos turístics. El tercer boom, iniciat l'any 1993, va dur les construccions residencials cap a l'interior de l'illa i va incorporar propietats rurals disperses al negoci del turisme. Una actualització de la tipologia de Rullan situa el final d'aquest boom el 2008, coincidint amb la crisi financera global. A partir de l'any 2012 s'inicia un quart boom, impulsat per la comercialització turística d'habitatges residencials a través de plataformes, anomenat «airbnbificació»,¹⁰ interromput els anys 2020-2021 a conseqüència de les restriccions a la mobilitat per mor de la pandèmia causada per la COVID-19.¹¹

Taula 1. Nombre de places turístiques legals i nombre de turistes (en milions). FONT: Valdivielso i Moranta,² IBESTAT,⁶ Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular de Menorca, AETIB,⁵ OBSAM.⁷

Any	Places turístiques legals	Nre. de turistes (milions)
1959	14.609	0,32
1974	227.406	3,17
1978	226.883	3,80
1989	348.019	6,42
1993	381.108	6,88
2008	423.054	12,58
2011	439.056	12,29
2015	489.464	14,01
2017	560.077	16,34
2018	577.317	16,56
2019	588.465	16,44
2020	599.328	3,01
2021	603.488	8,68
2022	606.905	16,51
2023	607.522	17,85
2024		18,74

L'any 2017 es va aprovar la modificació de la Llei de turisme (Llei 6/2017),¹² en la qual es reformava la regulació de la comercialització d'estades turístiques en habitatges. Amb l'aprovació d'aquesta llei es produeix un augment considerable del nombre de places turístiques, així com del nombre de visitants que reben les Illes (taula 1, figures 1 i 2). Entre els anys 2015 i 2017, el nombre de places turístiques legals augmenta en 70.613 places, i el nombre de turistes en 2,33 milions visitants (taula 1).

El percentatge de places turístiques legals que corresponen a habitatges turístics de vacances varia

entre illes. És superior a Formentera, on varia entre un 41 % l'any 2018 i un 47 % els anys 2021 i 2022 (taula 2). L'illa amb el percentatge més petit de places corresponents a habitatges turístics legals és Eivissa, on varia entre un 11,6 % el 2018 i un 19,8 % el 2022 (taula 2).

CONCLUSIONS

- El nombre de turistes i de places turístiques ha anat augmentant al llarg del temps fins a l'any 2018, amb un augment de més de 16 milions en 59 anys. El 2019 va ser lleugerament inferior al de l'any anterior, i va passar de 16,56 milions l'any 2018 a 16,44 el 2019.
- Aquest increment ha estat molt més accentuat durant aquest segle, ja que s'ha més que doblat el nombre de turistes que reben les Illes Balears.
- L'any 2020 el nombre de turistes que varen visitar les Illes es va reduir dràsticament, més d'un 80 %, fins a arribar a només 3 milions de turistes a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19. Aquests nivells tan baixos no es repetien des de mitjan anys setanta.
- L'any 2021, el nombre de turistes va augmentar respecte als valors de l'any 2020, essent de 8,68 milions de turistes. Els anys 2022, 2023 i 2024 es varen recuperar els valors anteriors a la crisi sanitària i varen seguir augmentant, amb 16,51, 17,85 i 18,74 milions de turistes respectivament. Les previsions són que aquest augment se segueixi produint.
- El nombre de places turístiques legals no ha aturat de créixer al llarg del temps, i va arribar a les 607.522 places l'any 2023.
- El nombre de places turístiques en habitatges turístics de vacances ha augmentat des de l'any 2017, quan es va regularitzar. Per illes, Formentera és la que en té un percentatge més gran, amb un 47 % els anys 2021 i 2022; Eivissa és la que en té un percentatge més petit, amb un 19,8 % l'any 2022.
- L'increment tant del nombre de places turístiques com de turistes que reben les Illes té conseqüències importants en el consum de recursos i la producció de residus.

Taula 2. Nombre de places turístiques legals segons la tipologia per illa; entre 2018 i 2024 per a Mallorca i entre 2018 i 2023 per a la resta d'illes.

MALLORCA				
Any	Places d'habitatges turístics de vacances	Places d'allotjaments turístics	Places totals	Percentatge de places d'habitatges turístics
2018	96,089	301.000	397.089	24,2
2019	99.994	303.566	403.560	24,8
2020	102.691	304.710	407.401	25,2
2021	103.189	305.886	409.075	25,2
2022	103.974	307.312	411.286	25,3
2023	104.101	307.911	412.012	25,3
2024	103.915	309.728	413.643	25,1

MENORCA				
Any	Places d'habitatges turístics de vacances	Places d'allotjaments turístics	Places totals	Percentatge de places d'habitatges turístics
2018	23.783	52.205	75.988	31,3
2019	25.936	52.466	78.402	33,1
2020	27.931	53.114	81.045	34,5
2021	29.091	53.841	82.932	35,1
2022	30.318	53.760	84.078	36,1
2023	30.400	53.658	84.058	36,2

EIVISSA				
Any	Places d'habitatges turístics de vacances	Places d'allotjaments turístics	Places totals	Percentatge de places d'habitatges turístics
2018	10.506	80.135	90.641	11,6
2019	12.675	78.891	91.566	13,8
2020	17.938	77.785	95.723	18,7
2021	18.872	77.326	96.198	19,6
2022	19.007	77.227	96.234	19,8
2023	18.558	77.625	96.183	19,3

FORMENTERA				
Any	Places d'habitatges turístics de vacances	Places d'allotjaments turístics	Places totals	Percentatge de places d'habitatges turístics
2018	5.655	7.944	13.599	41,6
2019	6.841	8.096	14.937	45,8
2020	7.063	8.096	15.159	46,6
2021	7.187	8.096	15.283	47,0
2022	7.200	8.107	15.307	47,0
2023	7.074	8.195	15.269	46,3

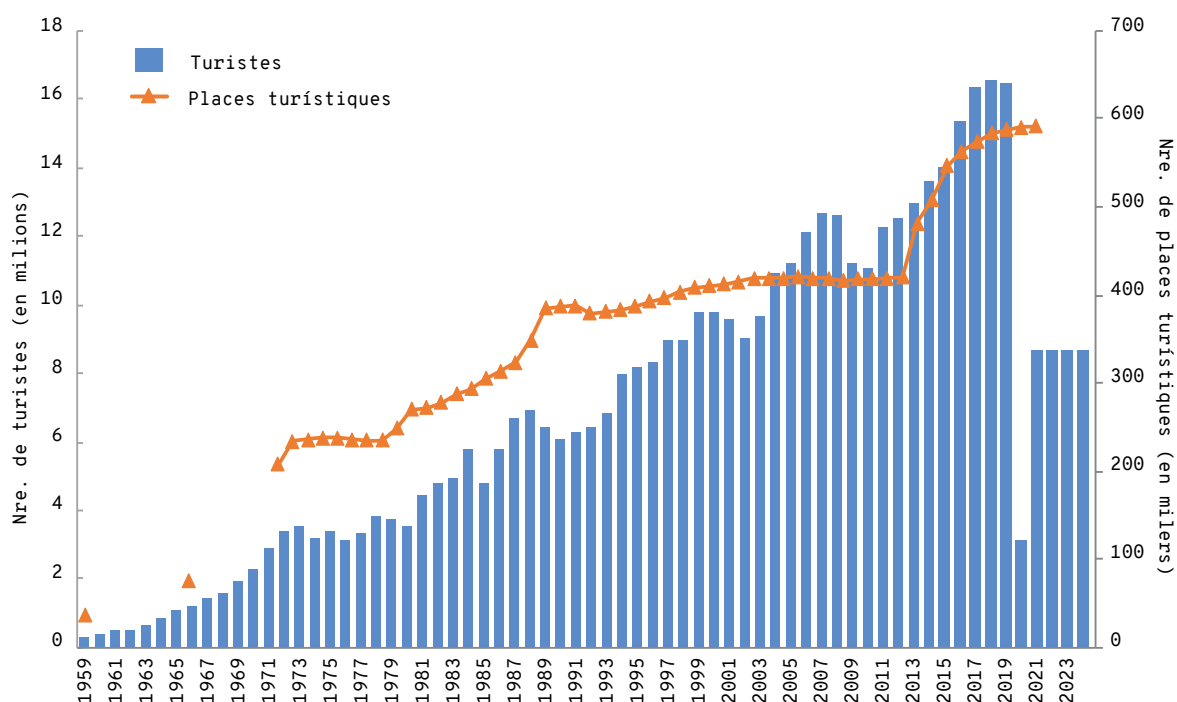

Figura 1. Nombre de turistes (en milions) que visiten les Illes per any en columnes i nombre de places turístiques legals (en milers) en triangles. FONT: Valdivielso i Moranta,² IBESTAT,⁶ Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular de Menorca, AETIB,⁵ OBSAM.⁷

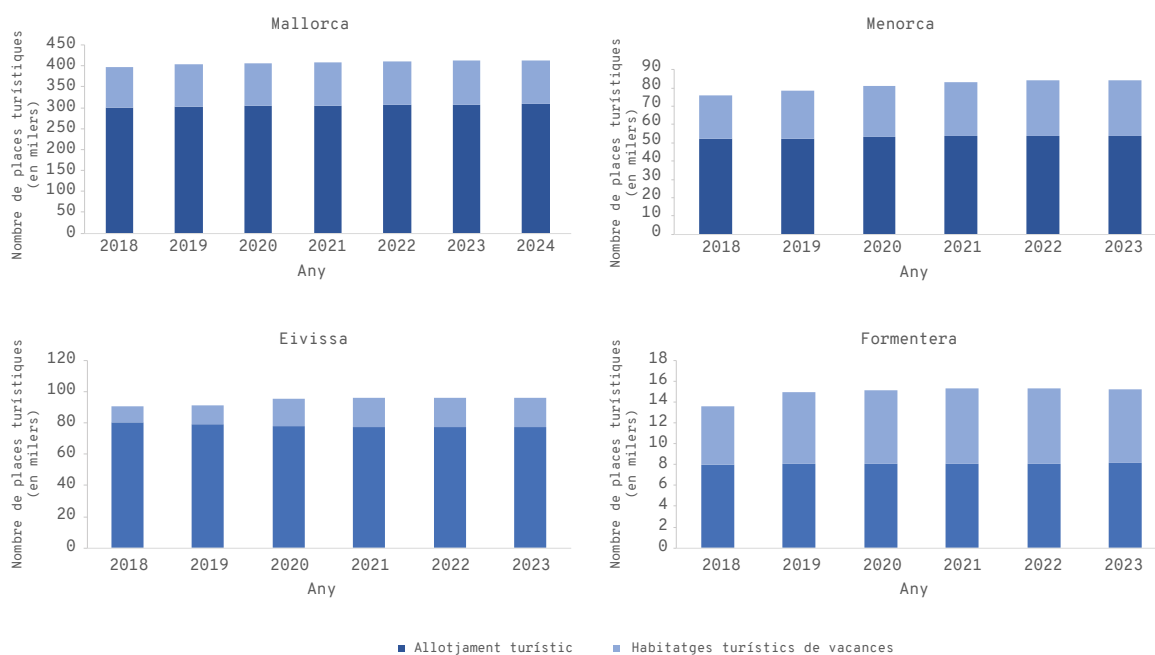

Figura 2. Nombre de places turístiques legals per tipologia, allotjaments turístics en blau fosc i habitatges turístics de vacances en blau clar, per illa; entre 2018 i 2024 per a Mallorca i entre 2018 i 2023 per a la resta d'illes. FONT: Catàleg Dades Obertes Illes Balears.⁸

REFERÈNCIES

¹ Manera, C.; Navines, F. (2018). *La indústria invisible. 1950-2016: el desenvolupament del turisme a l'economia balear [The invisible industry]. 1950-2016. The development of tourism in the Balearic economy.* Palma: Lleonard Muntaner.

² Valdivielso, J.; Moranta, J. (2019). The social construction of the tourism degrowth discourse in the Balearic Islands. *Journal of Sustainable Tourism*, 27 (4), 1-17. <https://doi.org/10.1080/09669582.2019.1660670>.

- ³ Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N.; Murray, I.; Blázquez, M. (2024). Indicador de pressió humana (IPH) de les Illes Balears. A: Vaquer-Sunyer, R.; Gouraguine, A.; Barrientos, N. (eds.). Informe Mar Balear 2024 <https://www.informemarbalear.org/ca/pressions/iph-cat_2024.pdf>. <https://doi.org/10.62135/MMRI6143>.
- ⁴ Murray, I.; Yrigoy Cadena, I.; Blázquez-Salom, M. (2017). The role of crises in the production, destruction and restructuring of tourist spaces: the case of the Balearic Islands. *Investigaciones Turísticas*, 13, 1-29. <https://doi.org/10.14198/INTURI2017.13.01>.
- ⁵ Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB). [en línia]. <http://www.caib.es/sites/estadistiques-delturisme/ca/anuaris_de_turisme-22816/>.
- ⁶ Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT). [en línia]. <<https://ibestat.es/estadistica/economia/turisme/flux-de-turistes-frontur-2/?lang=ca>>.
- ⁷ OBSAM (2022). Base de dades sobre oferta turística. [en línia]. <<https://sit.obsam.cat/ca/base-de-dades/1-oferta-turistica/1>>.
- ⁸ Catàleg Dades Obertes Illes Balears. Govern de les Illes Balears. [en línia]. <<https://intranet.caib.es/open-datacatalog/dataset/?groups=turisme&tags=habitatge+tur%C3%ADstic>>
- ⁹ Rullan, O. (1998). De la cova de Canet al Tercer Boom turístic: una primera aproximació a la geografia històrica de Mallorca. A: *El medi ambient a les Illes Balears: qui és qui?* [Actes de les Jornades a Can Tàpera]. Palma: «Sa Nostra», Obra Social i Cultural de la Caixa de Balears.
- ¹⁰ Oskam, J. A. (2019). The Future of Airbnb and the 'Sharing Economy': The Collaborative Consumption of our Cities. Bristol: Blue Ridge Summit. Channel View Publications. <https://doi.org/10.21832/9781845416744>.
- ¹¹ Valdivielso, J.; Adrover, J. (2021). Turismecràcia: la vulnerabilitat organitzada. A: Cañada, E.; Murray, I. (eds.). #*TourismPostCOVID19* Turistificación confinada. Barcelona: Alba Sud Editorial. Colección Turismos, 7, 156-164.
- ¹² Llei 6/2017, de 31 de juliol, de modificació de la Llei 8/2012, de 19 de juliol, del turisme de les Illes Balears, relativa a la comercialització d'estades turístiques en habitatges. <<https://www.boe.es/eli/es-ib/l/2017/07/31/6>>.

CITAR COM

Vaquer-Sunyer, R.; Gouraguine, A.; Pérez, M. (2024). Nombre de turistes i de places turístiques. A: Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N.; Gouraguine, A. (eds.). *Informe Mar Balear 2024*. <https://www.informemarbalear.org/ca/pressions/imb-n-places-turistiques-cat_2024.pdf>. <https://doi.org/10.62135/PNLV9656>.